

українського народу за волю і незалежність, про створення Української Народної Республіки:

Єднаймося, брати-українці,
Не час на роздори, не час,
Бо нам ще Великдень настане,
І доля всміхнеться до нас.

Історична героїчна пісня – це душа народу, це наша історія. А подвиги героїв, зображені у піснях, виховують у наших серцях мужність і бажання бути гідними подвигів синів України [5].

Українські балади, що мають різноманітні зміст і форми, багатством поетичних образів, мистецькою довершеністю та мелодійністю посіли вагоме місце в світовій літературній і фольклорній спадщині.

1. Кирчів Р. Найдавніший запис української народної пісні // Донаукові зацікавлення українським фольклором та етнографією. Народна творчість та етнографія. НАНУ, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. 2005. №. 1. С. 46.

2. Нудьга Г. А. Попередники романтичної балади // Українська балада (З теорії та історії жанру). К. : Дніпро, 1970. С. 12; 40; 55. 258 с.

3. Дмитренко Л. Балада. Українська фольклористична енциклопедія [Архівовано 12 грудня 2020 у Wayback Machine.]. Голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. К. : Вид. ІМФЕ, 2019. С. 49. ISBN 978-966-02-9033-4.

4. Балада. Літературознавчий словник-довідник за ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. К. : ВЦ «Академія», 2007. С. 75-76.

5. Новий довідник: Українська мова та література. К. : ТОВ «КАЗКА», 2005. 864 с. ISBN 966-8055-08-X

Дмитро КАЗНАЧЕСВ

доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На даному етапі протистояння України повномасштабній війні з боку Російської Федерації хотілося б розглянути діяльність засобів масової інформації та журналістів в умовах воєнного стану. Беззаперечним є той факт, що більшість працівників засобів масової інформації самовіддано працюють з перших днів збройної агресії Росії проти нашої держави. Вони знаходяться на самих передових позиціях і намагаються висвітлювати і доносити правдиву інформацію про всі жахіття цієї цинічної війни попри постійне перебування в

небезпеці адже вони працюють в самих найгарячіших точках де відбуваються бойові дії або в місцях евакуації цивільного населення під обстрілами ворожої артилерії чи ракетно-бомбових ударів. Нажаль ми вже знаємо багато випадків загибелі на цій війні як українських так і іноземних журналістів під час висвітлення подій на початку першої активної фази бойових дій з боку Російської Федерації в містах Ірпінь, Буча, Гостомель та Маріуполь. За офіційними даними Офісу Генерального прокурора, з початку повномасштабного вторгнення російських окупантів загинуло 18 медійників, серед них також представники іноземних ЗМІ [1]. Велика шана цим відважним героям, які ціною власного життя доносили до всіх нас а також до світової громадськості та лідерів західних країн весь той біль та страждання мирного населення а також свідоцтва вчинення воєнних злочинів, нелюдських вчинків, порушення правил і звичаїв війни а також катувань цивільного населення з боку окупантів. Завдяки такій роботі журналістів російській пропаганді не вдалося спотворити інформацію про дійсні наміри цієї ганебної війни з боку Росії, яку вони намагалися приховати за знівельованим значенням «спеціальна військова операція» метою якої нібито є захист мешканців невизнаних республік Л/ДНР. Внаслідок самопожертвованих дій цих журналістів та представників засобів масової інформації, які загинули та безлічі тих які зараз перебувають на передовій та продовжують висвітлювати і доносити правдиву інформацію всьому світові про цю ганебну війну, Україна з'єднала та згуртувала навколо себе велику кількість лідерів західних країн та їх населення а також всесвітньовідомих спортсменів та артистів та бізнесменів в різних країнах в допомозі нашій державі як у секторі впровадження санкцій стосовно Росії а також надання фінансової допомоги та озброєння а також волонтерської та гуманітарної допомоги.

Але також в цьому аспекті необхідно розглядати і діяльність тих журналістів і засобів масової інформації які в цей непростий час в умовах воєнного стану наносять суттєву шкоду національній безпеці та обороноздатності держави. Мова йде про тих журналістів та засоби масової інформації які в гонитві за сенсаціями або намагаються першими висвітлити якісь події які в умовах воєнного стану взагалі не потрібно розголошувати або пріоритетність в їх наданні відноситься до відання пресслужби Збройних сил України або керівництва військових цивільних адміністрацій. В першу чергу йдеться про наслідки застосування ворогом ракетних ударів по різних об'єктах військової та цивільної інфраструктури на території нашої держави а також про те озброєння і домовленості з урядами інших держав про постачання зброї Україні або іншої допомоги. Прикладом таких негативних наслідків є висвітлення в засобах масової інформації або новинних телеграм каналів відомостей про виготовлення та розробку новітніх засобів зброї та місця ремонту військової зброї що постраждала внаслідок бойових дій, місця знаходження і тренування військовослужбовців і легіонерів з західних країн які прибули в Україну для надання допомоги в відсічі збройної агресії Російській Федерації. Так після виходу сюжету на «1+1» про ремонт захопленої російської бронетехники на Київському бронетанковому заводі, через декілька днів

відбувся ракетний удар по конкретному цеху де виконувалися ремонтні роботи [2; 3; 4]. Наступний приклад, стосується застосування нашими захисниками протикарабельних ракет «Нептун» проти ракетного крейсера «Москва», після виходу сюжету та оприлюднення інформації де відбувалися розробки цих ракет, через декілька днів також з боку Російських військ був завданий ракетний удар по цехам та складам підприємства де виготовлялися та зберігалися зазначені ракети. Також слід пригадати удар по Яворівському полігону де розташований Міжнародний центр миротворчості та безпеки на якому міжнародні інструктори проводили навчання іноземних на українських військових. По полігону був нанесений удар 30 ракетами, внаслідок якого загинуло 35 людей а ще 134 отримали поранення. [5]

Всім цим подіям передували сюжети в вітчизняних засобах масової інформації або ж в новинних телеграм каналах. В умовах воєнного стану не треба применшувати фаховість ворога та надавати йому інформацію яка в цей час може скоригувати подальші дії ворога і наносить суттєву шкоду державі. За свідченнями аналітиків різних спецслужб, більшість розвідувальної інформації вони отримують саме з відкритих джерел.

Як повідомляє медіаексперт, колишній заступник міністра інформаційної політики України 2017-2019 р. Дмитро Золотухін, успішність ворожих воєнних операцій та збройних ударів (у тому числі авіанальотів, артилерійських та ракетних обстрілів) значною мірою залежить від військової розвідки місцевості. Тобто від отримання точної, достовірної та об'єктивної інформації про ситуацію в конкретних місцях, аби прив'язати отримані факти до конкретних координат [6]. У таких умовах розвідка за відкритими джерелами (OSINT) стає ефективним заміном використання агентів-спостерігачів. Армія, Федеральна служба безпеки, Служба зовнішньої розвідки та інші служби Росії мають відповідні підрозділи, зв'язок з комерційними компаніями і своїми «волонтерами», які аналізують онлайн-джерела, шукають, ідентифікують та опрацьовують дані. Про це свідчить і контент низки російських ютуб-каналів, який створювався і розповсюджувався до 24 лютого, і рекламне просування низки комерційних компаній на світовому ринку, і окремі телеграм-канали, які зараз поширюють результати OSINT-досліджень позицій українських військових [6]. Згенерований журналістами та блогерами контент збирається з інтернету за допомогою спеціальних автоматизованих систем. Його каталогізують і аналізують спеціальні люди. І навіть якщо зібрана інформація з відео, фотографій та текстів не використовується безпосередньо для ідентифікації цілей збройних ударів, інформація про удари та їх наслідки, про стан інфраструктури, про морально-психологічні вразливості людей може бути використана для спеціальних інформаційних акцій на шкоду нашій армії [6].

Тому вважається, що в умовах воєнного стану є певні види інформації прерогатива надання якої належить виключно пресслужбі Збройних сил України, Міністерству закордонних справ, Міністерству внутрішніх справ та керівникам військових цивільних адміністрацій. Вже зараз потрібно готувати фахових військових кореспондентів, які будуть здатні висвітлювати події бойових дій на території держави, а також подавати інформацію з огляду на її

значення таким чином, щоб не нашкодити національній безпеці та обороноздатності держави. Існує певна потреба в узгодженні подання певної інформації в умовах воєнного стану з військовими експертами, фахівцями з інформаційної безпеки та військовими. Необхідно розробити певні рекомендації для журналістів, що можна і про що не можна говорити публічно в умовах воєнного стану, які повинні вивчати та користуватися всі журналісти та нести відповідальність за оприлюднення певної інформації внаслідок якої була нанесена шкода державі.

1. Під час війни в Україні загинуло 20 журналістів: опубліковано їхні імена. URL:<https://www.slovoidilo.ua/2022/04/12/novyna/suspilstvo/vijny-ukrayini-zahynulo-20-zhurnalistiv-opublikovano-yixni-imena>

2. Піар "Укроборонпрому" призвів до удару по бронетанковому заводу: знищено цех де ремонтували трофеї, є загиблі та поранені. URL:https://defence-ua.com/people_and_company/piar_ukroboronpromu_prizviv_do_udaru_po_bronetankovomu_zavodu_znischeno_tseh_de_remontovali_trofeji_je_zagibli_ta_poraneni-6992.html

3. Медіа в черговий раз звинуватили в «наведенні ракетного вогню». Цього разу — «1+1». URL: <https://detector.media/blogs/article/198471/2022-04-17-media-v-chergovyy-raz-zvynuvatyyly-v-navedenni-raketnogo-vognyu-tsogo-razu-11/>

4. У мережі обурені сюжетом "1+1", після якого росіяни розбомбили ремонтний цех бронетанкового заводу в Києві. URL: <https://www.5.ua/suspilstvo/u-merezhi-obureni-siuzhetom-11-pislia-iakoho-rosiiany-rozbombyly-remontnyi-tsekh-bronetankovoho-zavodu-v-kyievi-274631.html>

5. Внаслідок ракетного удару по Яворівському полігону загинули 35 людей. URL:https://zaxid.net/unaslidok_raketnogo_udaru_po_yavorivskomu_poligonu_na_1_vivshhini_zagynuli_9_lyudey_n1538248

6. Що конкретно (і чому) не можна повідомляти і показувати в медіа під час війни. URL: <https://detector.media/infospace/article/197960/2022-03-30-shcho-konkretno-i-chomu-ne-mozhna-povidomlyaty-i-pokazuvaty-v-media-pid-chas-viyny/>